

Beslutningsforslag nr. B 153. Fremsat den 30. maj 1986 af Poul Nielson (S), Mette Groes (S), Søren Hansen (S), Hans Hækkerup (S), Helge Mortensen (S), Løvig Simonsen (S) og Riishøj (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om varmforsyning

Folketinget opfordrer regeringen til i folketingsåret 1986-87 at fremsætte lovforslag om ændring af lov om varmforsyning, jfr. lovbekendtgørelse nr. 330 af 29. juni 1983, som ændret ved § 2 i lov nr. 593 af 12. december 1984 og lov nr. 238 af 6. juni 1985, efter følgende retningslinjer:

1. Lovens formål.

Ud over de allerede i § 1 indeholdte målsætninger skal følgende indgå i lovens formål: begrænsningen i forbruget af energi, udnyttelsen af muligheder for kombineret energianvendelse i form af kraftvarme, industriel overskudsvarme m.v. samt en prioritering af anvendelsen af indenlandske og lokale energikilder.

2. Definitionen af kollektive varmforsyningsanlæg.

Definitionen i lovens § 2 skal udvides således:

- 1) Anlæg til produktion og fremføring af bygas og andre brændbare gasarter samt anlæg til fremføring af naturgas,
- 2) anlæg til fremføring af opvarmet vand eller damp fra fjernvarmeværker, kraftvarmeværker, affaldsforbrændingsanlæg, industrivirksomheder, geotermiske anlæg m.v.,
- 3) fjernvarmeværker, affaldsforbrændingsanlæg m.v., kraftvarmeværker med elkapacitet på maksimalt 25 megawatt samt industrielle anlæg med mulighed for udnyttelse af overskudsvarme,
- 4) blokvarmecentraler med en kapacitet på mere end 0,2 MJ/s eller med mindst 12 tilsluttede boligenheder.

3. Kortlægningen af varmebehov og forsyningsmuligheder.

§ 4, 2. pkt., affattes således:

»Kortlægningen foretages i samarbejde med bl.a. selskaber, der leverer ledningsbunden energi, og med virksomheder, som har overskudsvarme, der kan udnyttes i varmforsyningen.«

§ 5, stk. 1, ændres tilsvarende.

4. Etablering af varmforsyningsanlæg m.v.

Kommunalbestyrelsens godkendelsesbeføjelse i § 14, stk. 1, bør også omfatte nye kollektive varmforsyningsanlæg eller større ændringer i eksisterende anlæg i de tilfælde, hvor disse er industrielle anlæg med mulighed for udnyttelse af overskudsvarme. Dette indebærer, at kommunernes beføjelser på dette punkt i forhold til disse industrivirksomheder må modificeres på baggrund af, at virksomhedernes inddragelse i den lokale varmeplanlægning og -forsyning naturligvis må ske under hensyntagen til virksomhedernes konkurrencemæssige situation.

5. Anvendelse af bestemte energiformer.

I § 17 indføjes et nyt stk. 2 indeholdende en bestemmelse om, at energiministeren eller amtsrådet kan pålægge kommunalbestyrelsen at træffe bestemmelse efter stk. 1.

6. Økonomisk støtte til kollektive varmforsyningsanlæg.

I § 21 indføjes som nyt stk. 3 en bestemmelse om, at amtsrådet eller kommunalbestyrelsen kan yde økonomisk støtte i form af tilskud, prisgaranti, prisudligning, garantistillelse eller kaution ved låneoptagelse til eta-

blering eller væsentlig udvidelse af kollektive varmforsyningsanlæg.

7. Priser m.v.

Opregningen af leverandørerne i § 27 skal bringes i overensstemmelse med definitionen i lovens § 2 således som foreslået i nærværende beslutningsforslag og således, at også de store kraftvarmeværker fortsat er omfattet af prisbestemmelserne.

Begrebet »andre betingelser« i § 28 skal udbygges, således at det klargøres, at rimelige leveringsbetingelser også omfatter en ligelig forbrugerindflydelse i de forbrugerejede fjernvarmeværker. Dette kan ske ved efter »Priser og andre betingelser« i § 28, stk. 1, at tilføje: », herunder regler for stemmerettigheder og indflydelse i forbrugerejede varmforsyningsanlæg,«.

Gas- og varmeprisudvalget ændres til at være et bredere dækkende energiprisudvalg, idet det i henhold til lov om elforsyning ned-

satte elprisudvalg nedlægges. Energiprisudvalget skal have følgende sammensætning:

Energiprisudvalget består af en formand og 16 andre medlemmer, som udnævnes af energiministeren. Formanden og 8 af medlemmerne skal være uafhængige af forsynings- og kommunale interesser og skal repræsentere forbrugerinteresser og nødvendig sagkundskab. Af de øvrige 8 medlemmer udnævnes 2 efter indstilling fra Danske Elværkers Forening, 1 efter indstilling fra Danske Fjernvarmeværkers Forening, 1 efter indstilling fra Dangas A/S, 1 efter indstilling fra de regionale naturgasselskaber, 1 efter indstilling fra Organisationen for Vedvarende Energi, 1 efter indstilling fra Kommunernes Landsforening og 1 efter fælles indstilling fra Københavns og Frederiksberg kommuner.

De nødvendige konsekvensændringer af sammenlægningen af de to prisudvalg i det nye energiprisudvalg gennemføres i såvel lov om varmforsyning som lov om elforsyning.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

På baggrund af revisionsbestemmelsen i lov om varmforsyning fra 1979 fremsatte energiministeren den 30. januar 1985 forslag til ændring af lov om varmforsyning (se Folketingstidende 1984-85, forhandlingerne sp. 5061, 5653, 10630 og 10673 samt tillæg A sp. 2557, tillæg B sp. 1531 og tillæg C sp. 503). Lovforslaget indeholdt en række ændringer i varmeplanlægningens procedurer, der imidlertid ikke kunne accepteres af folketinget, og endvidere blev det under udvalgsarbejdet klargjort, at de finansieringsmæssige forhold vedrørende etablering af kollektiv varmforsyning burde afklares forud for en revision af loven. Resultatet af folketingets behandling af lovforslaget blev derfor alene, at revisionsbestemmelsen i loven blev ophævet.

Af betænkningen fra det energipolitiske udvalg, der blev afgivet den 15. maj 1985, fremgik imidlertid, at socialdemokratiet og socialistisk folkeparti på en række områder havde sammenfaldende synspunkter vedrørende indholdet af en kommende revision af varmforsyningsloven. Nærværende beslutningsforslag har til formål at konkretisere disse synspunkter med henblik på, at en vedtagelse heraf kan danne grundlag for arbejdet i energiministeriet med formuleringen af et lovforslag om ændring af lov om varmforsyning, der vil kunne vedtages i folketingsåret 1986-87.

Der er ikke i beslutningsforslaget medtaget de mindre, teknisk prægede ændringer i loven, som også var indeholdt i ministerens forslag, såsom ændringen i terminologien fra »ledningsbunden« til »rørbundet« o.lign. På de mere substantielle områder er ideen med afgrænsningen af forslag til de ændringer, der er medtaget i beslutningsforslaget, imidlertid den, at der kan drages en modsætningslutning til ministerens lovforslag fra 1985, altså således, at forslagsstillerne ikke finder, at de dengang ikke gennemførte ændringer bør gennemføres nu.

Dette betyder bl.a., at den hidtidige rollefordeling mellem stat, amtskommuner og kommuner i

varmeplanlægningen opretholdes, og at muligheden af at anvende delplanproceduren, der f.eks. kunne være af interesse i forbindelse med en hurtig gennemførelse af landsbyenergi projekter, fortsat bevares.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad 1. Lovens formål.

Der er efter forslagsstillernes opfattelse behov for en ajourføring af lovens formål. Forslaget indeholder ikke elementer, der strider imod den eksisterende lovtæst, men er udtryk for en prioritering først og fremmest af bestræbelsen på at begrænse energiforbruget. Det vil være rigtigt at fastholde den mest samfundsøkonomiske anvendelse af energi som et overordnet mål, men dette skal konkretiseres nærmere. En mulighed vil være at give § 1 følgende formulering: »Lovens formål er at fremme den mest samfundsøkonomiske anvendelse af energi til bygningers opvarmning og forsyning med varmt vand samt at formindske energiforsyningens afhængighed af olie og kul gennem en begrænsning i forbruget af energi, udnyttelse af mulighederne for kombineret energianvendelse i form af kraftvarme, industriel overskudsvarme m.v. og gennem en prioritering af anvendelsen af indenlandske og lokale energikilder.«

Det er væsentligt, at perspektivet i udnyttelsen af kraftvarmen og mulighederne i et langt mere udviklet samspil mellem industrivirksomhederne med overskudsvarmepotentiel og varmforsyning fremgår direkte af lovens formålsparagraf, ligesom det også er fundet rigtigt at fremhæve anvendelsen af indenlandske og lokale energikilder.

Ad 2. Definitionen af kollektive varmforsyningsanlæg.

Udtrykket »andre brændbare gasarter« er føjet til for at tage højde for en bredere anvendelse af bl.a. biogas og gas fra lossepladser i varmforsyningen, idet disse ikke i alle tilfælde vil kunne transporteres gennem naturgassystemet på grund af kvalitetsforskelle.

Nr. 2 og 3 er søgt formuleret således, at der er opdeling mellem fremføringsanlæg og produktionsanlæg. Den langtrukne sag om kompetencen vedrørende priskontrollen med kraftvarmeværkerne illustrerede, at det kan være vanskeligt at udforme en klar og enkel definition på et kollektivt varmforsyningsanlæg i de tilfælde, hvor der er tale om en kombineret produktion af el og varme. Dette problem bliver endnu mere uklart, når der er tale om industrielle anlæg, hvis hovedformål naturligvis er noget andet end at producere varme, men som alligevel kan fungere fortrinligt som leverandører af overskudsvarme. Den afgørende fornyelse i varmeplanlægningen bør imidlertid bestå i et forsøg på at optimere samspillet mellem de lokale fjernvarmeforsyninger og udnyttelsen af overskudsvarmen fra lokale industrielle processer.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt skal også industrivirksomhedernes overskudsvarme nyttiggøres og sammen med deres procesenergiforbrug og opvarmningsbehov inddrages i den lokale varmeplanlægning under hensyntagen til virksomhedernes konkurrencemæssige situation.

Dette kræver etableringen af et mere direkte samarbejdsforhold mellem kommunerne og den lokale industri i henseende til energiforbrug og -forsyning. På baggrund af prisbestemmelserne i varmforsyningsloven, som fortsat tænkes baseret på principperne i den gældende lov, der giver producenten af varme dækning for omkostningerne samt en rimelig fortjeneste, burde et sådant nærmere samarbejde mellem virksomheder med overskudsvarme og det omgivende lokalsamfund ikke udgøre noget problem, snarere tværtimod. For at sikre, at de foreliggende muligheder for en kombineret energjudnyttelse faktisk bliver udnyttet, er det imidlertid nødvendigt ud over at klargøre dette sigte i lovens formålsparagraf at definere kollektive varmforsyningsanlæg sådan, at kommunerne sikres adgang til at inddrage industrielle anlæg med mulighed for udnyttelse af overskudsvarme i varmeplanlægningen. Det bliver således obligatorisk for industrivirksomhederne at indgå i samarbejdet, men som det fremgår af bemærkningerne til forslaget til ændring i lovens § 14, skal denne forpligtelse ses i lyset af, at den enkelte virksomhed ikke hermed forpligtes ud over, hvad der følger af hensynet til virksomhedens konkurrencemæssige situation, og endvidere skal det erindres, at der som anført også ligger en mulighed for en rimelig fortjeneste til virksomhederne i forbindelse med leveringen af varme.

Kraftvarmeanlæg med en elkapacitet på under 25 MW kræver ikke bevilling i henhold til elforsyningsloven i dag, uanset at de dækkes af denne lov. Da hovedformålet med små kraftvarmeanlæg er at levere fjernvarme under opnåelse af den effektivitet i brændselsudnyttelsen, der muliggøres gennem den samtidige produktion af elektricitet, bør disse anlæg i godkendelsesmæssig henseende reguleres i medfør af lov om varmforsyning, sådan som det bl.a. er foreslået af Kommunernes Landsforening. Omvendt indebærer dette, at større kraftvarmeværker fortsat primært betragtes som elværker og godkendes i henhold til lov om elforsyning, men sådan, at koordinationen mellem varmeplanlægningen og elforsyningsplanlægningen indgår som et centralt element i myndighedsbehandlingen af elværkernes udbygningsplaner.

Nr. 4 indebærer en udvidelse af lovens anvendelsesområde. Der er i dag mange mindre fælles blokvarmecentraler (med op til 50 boligækvivalenter tilsluttet), som ikke forventes at blive forsynet med fjernvarme eller naturgas inden for en længere årrække, på trods af at det næsten altid vil være samfundsøkonomisk billigere og miljømæssigt bedre end den eksisterende opvarmningsform, som oftest er olie. Med lovændringen vil sådanne blokvarmecentraler kunne kræves tilsluttet senest 1 år efter kommunalbestyrelsens godkendelse af den kommunale varmforsyningsplan.

Ad 3. Kortlægningen af varmebehov for forsyningsmuligheder.

De foreslåede ændringer i §§ 4 og 5 vedrørende kortlægningen og udarbejdelsen af kommunale oplæg og regionale varmeplaner i amtskommunerne afspejler det nærmere samarbejde mellem kommunerne og amtskommunerne og de virksomheder i lokalsamfundene, der har muligheder for at levere overskudsvarme enten fra eksisterende anlæg eller ved at tage højde for realiseringen af et sådant samarbejde i forbindelse med indretningen af nye produktionsanlæg.

Ad 4. Etablering af varmforsyningsanlæg m.v.

Det er ikke tanken, at den obligatoriske inddragelse af virksomhederne som potentielle leverandører af overskudsvarme skal føre til en kommunal styring af virksomhedernes energianvendelse eller valg af produktionsteknik. Sigtet er alene, at dér, hvor der er muligheder for en udnyttelse af overskudsvarme, og hvor det kan lade sig gøre til gensidig økonomisk fordel, skal sådanne muligheder inddrages i planlægningen på samme måde, som andre forsyningsmuligheder i dag inddrages.

Virksomhederne vil altså ikke have mulighed for at ignorere sådanne samarbejdsmuligheder eller for, ved at læne sig tilbage at etablere en forhandlingsmæssig situation vedrørende priser og leveringsbetingelser, der ikke er udtryk for et balanceret samarbejde. Endvidere skal det indgå som et led i samarbejdet om optimeringen af den lokale energiuudnyttelse, at nye produktionsanlæg i fællesskab gennemgås af kommunen og virksomhederne med henblik på en vurdering af mulighederne for udnyttelse af eventuel overskudsvarme.

Ad 5. Anvendelse af bestemte energiformer.

Den foreslåede bestemmelse vil give ministeren eller amtsrådet myndighed til at sikre gennemførelsen af den kommunale varmeplanlægnings mål og er skønnet nødvendig af hensyn til en række kollektive varmforsyningsprojekters gennemførelse. Bestemmelsen svarer til den allerede i § 21, stk. 2, indeholdte bestemmelse og til elforsyningslovens mulighed for at påbyde anvendelsen af bestemte brændsler.

Ad 6. Økonomisk støtte til kollektive varmforsyningsanlæg.

Det har bl.a. fra kommunal side være foreslået at åbne mulighed for, at kommunale myndigheder kan give tilskud, prisgaranti, prisudligning m.m. til gennemførelse af specielt lokale energiprojekter. Ofte vil i øvrigt samfundsmæssigt set gode projekter være risikofyldte eller brugerøkonomisk tvivlsomme, og sådanne projekter vil derfor ikke blive gennemført uden en sådan støttemulighed. Eksisterende midler, eksempelvis de kommunale eller amtskommunale byudviklingsfonde, vil eventuelt kunne anvendes. Desuden kan det overvejes at supplere med statslige midler.

Ad 7. Priser m.v.

Boligselskabernes Landsforening og forbrugerrådet, der repræsenterer forbrugersinteresser i gas- og varmeprisudvalget, har gennem flere år påpeget de problemer, der ligger i den meget skæve fordeling af indflydelse og stemmerettigheder i en række af de forbrugerejede fjernvarmeselskaber, hvor der f.eks. ofte er tale om, at kollektive boligformer med mange husstande kun repræsenteres med én stemme, medens individuelle parcelhuse som oftest har en stemme hver. Afstemningsreglernes betydning har været illustreret flere gange i sagsbehandlingen i gas- og varmeprisudvalget, idet der har været behandlet sager om tarifering m.v., hvor der er væsentlige interesse modsætninger mellem for-

skellige grupper af forbrugere tilsluttet det samme værk.

På denne baggrund er der behov for i loven at klargøre, at begrebet rimelige leveringsbetingelser også omfatter en ligelig forbrugerindflydelse i de forbrugerejede fjernvarmeværker således som foreslået i nærværende beslutningsforslag. Med den foreslåede bestemmelse klargøres det, at der skal være tale om en ligelig forbrugerindflydelse i de forbrugerejede fjernvarmeselskaber, for at kravet om rimelige leveringsbetingelser er opfyldt. Hermed er alle spørgsmålene i forbindelse med den skæve indflydelse i disse selskaber naturligvis ikke i detaljer blevet besvaret, men med udgangspunkt i denne klargøring af loven vil der være baggrund for, at energiministerens i bekendtgørelser kan detaljere bestemmelserne.

Vedrørende ændringen for gas- og varmeprisudvalget bemærkes, at bestemmelsen indebærer, at elprisudvalgets kompetence overføres til gas- og varmeprisudvalget, som herefter tager navneforandring til energiprisudvalget. I dag har de to førstnævnte udvalg næsten ensartede beføjelser på deres områder. Sammensætningen af udvalgene er imidlertid højt forskellig. I elprisudvalget har repræsentanter for producenter, Københavns og Frederiksberg kommuner (der også er producenter) og storforbrugerne således lige så mange stemmer som almindelige forbrugere, Kommunernes Landsforening og de sagkyndige tilsammen. Det virker ikke hensigtsmæssigt, når opgaven er at sikre rimelige priser m.v.

I gas- og varmeprisudvalget har almindelige forbrugere, Kommunernes Landsforening og de sagkyndige klart flertal. Dette princip ønskes videreført i energiuudvalget, ligesom det også forudsættes, at bl.a. forbrugerrådet, Boligselskabernes Landsforening, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Industrirådet fortsat vil være repræsenteret i udvalget.

Elprisudvalget og gas- og varmeprisudvalget har i dag en vis overlappning af medlemmer, idet såvel den juridisk sagkyndige, storforbrugernes repræsentant og elselskabernes repræsentant som Københavns/Frederiksbergs repræsentant i gas- og varmeprisudvalget samtidig er medlemmer af elprisudvalget. Bestemmelsen er således også en forenkling af administrationen og vil give mindre bureaukrati.

Af hensyn til at sikre repræsentation af såvel producent- som distributionsinteresser foreslås det at lade Danske Elværkers Forening varetage indstillingsretten til de 2 repræsentanter for elsektoren i udvalget. Endvidere foreslås det, at Organisatio-

nen for Vedvarende Energi (OVE) får ret til at indstille et medlem, hvilket afspejler den øgede vægt, der tillægges den vedvarende energis rolle i det samlede forsyningssystem.